

Järjestöt ovat ihmisen ääni digitalisaation keskellä

“JÄRJESTÖT OVAT REAGOINEET eturintamassa teknologian ja digitalisaation kehitykseen. VALLIn Ikäteknologiakeskus kerää, tuottaa ja jakaa tietoa, verkottaa toimijoita, kehittää teknologioita muiden kanssa, ja ennen kaikkea tuo esiin ikäihmisten tarpeita.

Keskus perustettiin 2015, mutta sen tarve oli nähty jo aiemmin. Suomen ikäteknologian ”äiti” **Vappu Taipale** oli jo kolmen vuosikymmenen ajan tuonut kansainvälisiä kokemuksia asiasta Suomeen. Keskuksen perustamista edelsi VALLIn Käyttäjälle kätevä teknologia -hanke yhdessä Vanhustyön keskusliiton kanssa. Siitä oli siirryttävä pysyvään toimintaan, koska ikäihmiset huomioivaa teknologian kehitystä ei saada kerta-hankeella aikaan, kun teknologia kehittyy koko ajan.

Pitkäkestoisen vaikuttamisen tarve konkretisoituu esimerkiksi digitalisoiduissa pankkipalveluissa: Kun pankkiautomaatit tulivat ja ikäihminen yritti vaikkapa auringon paisteessa syöttää tunnustaan, automaatti jo sylkäisi kortin ulos. Toiminta-aikaa automaatilla saatiin pidennettyä. Nyt pankkipalve-

luissa on uudenlaisia haasteita.

VALLIn Ikäteknologiakeskus on innovaatio, joka kiinnostaa kansainvälistikin; vastaavia ei ole muualla.

Monet suorat kosketuspinnat ikäteknologiasektorin eri toimijoiden ja ikääntyneiden kanssa ovat järjestön vahvuus kehittämisessä ja innovaatioiden synnyttämisessä. VALLI on iäkkäiden ääntä vahvistava äänitorvi. Tarpeita ja toiveita tulee suoraan vanhoilta ihmisiltä, heidän kohtaamisistaan VALLIn jäsenjärjestöjen palvelutaloissa, yhdistysten tilaisuuksissa, tapahtumissa ja myös heille tehdyistä kyselyistä.

Meillä on myös digiraati, ”koelaboratorio”, jossa ikääntyneet pääsevät mukaan käyttäjälähtöiseen kehittämiseen. Raadissa on yli 50 jäsentä 62-vuotiaasta 94-vuotiaaseen.

Työn pohjana ovat kaikkien ihmisten oikeudet saada palveluita ja hoitaa omia asioitaan. Vaikka tuomme esiin ikääntyneen väestön tarpeita, emme aja mitään asioita, jotka olisivat pois joltain toiselta ryhmältä: haluamme Suomen, jossa kaikkien on hyvä kasvaa ja vanheta.

Ikääntyneet on heterogeeninen ryh-

mä: osa käyttää teknologiaa suvereenisti, osa jonkin verran tai läheisten avustuksella, osa ei käytä lainkaan. Käyttämättömyyteen syynä voi olla esimerkiksi ikääntyneen taloudellinen tilanne. Monilta puuttuu myös osaamista, eikä tämä ratkea, kun nyt digiosaavat ikäluokat vanhenevat. Iän myötä monia haasteita voi tulla vastaan jossain vaiheessa, uuden oppiminen vaikeutuu ja näissä asioissa on opittava koko ajan.

Ikääntyneet tulevat mukaan ja kertovat mielipiteensä, kunhan heiltä kysytään. Sitä ei tehdä kovin paljon. Kokeusperustaista tietoa puuttuu.

Syötämme vanhojen ihmisten näkemystä eteenpäin teknologian kehittäjille, esimerkiksi Ikäteknologiaverkostossamme. Se kokoaa yhteen kehittäjiä, laitevalmistajia ja ikäihmisiä. Kyse on kohtaamisista ja dialogista. Esimerkiksi hoivahenkilöstö ja insinöörit puhuvat ihan eri kieltä. Olemme olleet kuin tulkina siinä välissä.

Yksi selkeä viesti kehittäjille on, että tehkää mahdollisimman yksinkertaisia laitteita. Kaiken maailman härpäkkeissä on älyttömästi ominaisuuksia, joita ei välttämättä tarvita.

Ikäteknologiakeskus on verkottaja ja yhdistäjä, verkostomaisesti toimiva puolueeton, neutraali keskus, joka kokoaa yhteen teknologian käyttäjiä, hoitohenkilökuntaa, kehittäjiä, laitevalmistajia, viranomaisia ja järjestötoimijoita. Keskus verkottaa järjestöjä myös Järjestöjen digiverkostossa, jossa käsitellään digitalisaatiota ja digiosallisuutta eri ryhmien näkökulmista. Mukana on yli 200 toimijaa. Se on järjestöille yksi yhteiskehittämisen paikka.

Eri asioista ajatellaan helposti, etteihän tämä enää koske vanhempaa väestöä. Tässä olemme muistuttamassa, että koskee kyllä. Joka puolella toivotetaan, että digitaidot ovat kaikkien uusien kansalaistaitoja. Silloin täytyy kansalaisilla olla myös oikeuksia: tietää mitä ne vaativat taidot ovat ja mistä ne saadaan.

Ikääntyneet kertovat mielipiteensä,
kunhan heiltä vaan kysytään.

Ikäteknologiakeskus tekee konkreettisia asioita; arvioi esimerkiksi erilaisen automaattien käytettävyyttä huoltoasemilla ja lipunmyynneissä. Se tuottaa paljon oppaita, jotka tukevat itsenäisen arjen sujumista.

Alun perin yhdessä Vanhustyön keskusliiton kanssa kehitetty Konstikoppa on kiertävä teknologianäyttely: kaksi isoa matkalaukkuun täynnä arkiteknologiaa. Sitä lainataan maksutta paikallisyhdistysten, eläkeläisryhmien ja omaishoitajien tapaamisiin.

Järjestöt tuovat erinomaisesti esiin edustamiensa ihmisten äänen, kokemukset, tarpeet ja motivaation. Tähän nähden niitä osallistetaan edelleen liian vähän. Päätöksentekoon ja ratkaisujen kehittämiseen pitäisi päästä aiemmin mukaan useissa asioissa.

Järjestöjen kehittämistyön tulosten, palveluiden ja vaikkapa neuvonnan ja oppaiden pitäisi näkyä myös nk. palveluekosysteemissä. Esimerkiksi hyvinvointialueiden strategioihin tulisi kirjata, että viestitään järjestöjen toiminnoista ja palveluista. Kuntien ja hyvinvointialueiden palveluvalikoissa pitäisi näkyä myös järjestöjen tuki ja palvelut. Jos työntekijät tekevät työtään asiakkaan tarpeista lähtien, myös heidän pitäisi osata neuvoa asiakasta saamaan järjestöjen tukea.”

VIRPI DUFVA
toiminnanjohtaja, Valli ry

SARI VAPAAVUORI
kehitysjohtaja, Valli ry

www.valli.fi